

Projektpedagógiai törekvések a nyelvtanítási folyamatokban Híradás egy tanári módszertani kézikönyvről

A Tanárok Európai Egyesülete jelentette meg 2007 májusában, a *Projektfolyamatok a gyermekkori nyelvpedagógiában* című tanári kézikönyvet. A recenzens itt és máris rögzíti: ritka gondos elméleti, továbbá gyakorlati alapállású mind a szerkesztésében, mind a nyelvpedagógusok tevékenységének segítségével ez, a most napvilágot látott módszertani kötet.

A rövid, mindössze egy oldalnyi előszóban arról tájékoztatnak a szerzők, hogy elméleti alapokat kívánnak biztosítani a gyermekkori nyelvtanításban érintett pedagógusoknak. Ezt a tételmondatot azzal teszik árnyaltabbá, hogy jelzik: konkrét példákkal mutatják be a projektpedagógiai szemléletnek a nyelvtanulási és nyelvtanítási folyamatokban megvalósuló formáit. A kötet egyik rendezőelvét is megadják, nevezetesen: a magyar nyelvű folyamatleírásokkal és a nyelvpedagógusok munkáját segíteni hivatott, az adott körülményekhez alkalmazható eszközökkel és eljárásokkal is megismertetik a vállalkozó kedvű tanítókat, tanárokat. Éppen azért, hogy a kötet szerzői mintegy kitérjék a műhelyeik kapuit az olvasók előtt, kipróbált és megbízhatóan bevált, integrált és integrálható folyamatokkal szembeállítják az új módszertani megoldások iránt érdeklődőket.

Szükséges ez a kötet a nyelvpedagógiában érdekeltek számára éppúgy, mint más tantárgy-pedagógiák művelőinek. Arról van szó, hogy az iskolával, a pedagógiai hatékonysággal kapcsolatban napjainkban egyre erőteljesebbé válik egy újfajta szemlélet, amely szerint az intézményesített oktatás – szolgáltatás. Ez a filozófia belső és külső szemléletváltási kényszert egyaránt gerjeszt. **Az iskolának valódi műhelyekké kell lenniük, ahol a tanítóknak és a tanároknak már más szerepkörben kell kiteljesíteniük a hivatásukat, mint történt ez hagyományosan.** Ma már a pedagógiai folyamatok **tervezése**, a létrejövő folyamatok sokoldalú **előkészítése**, értelmes **irányítása**, ezzel együtt **szervezése** éppúgy hozzátartozik a tanítói és a tanári teendőkhöz, mint a végbement folyamatok **elemzése**, **értékelése**, továbbá a tanulói tevékenységekben megtestesülő produktumok **minősítése**, valamint a **következő teendők körüljárása** is.

Ezt a kézikönyvet azért is tekintem egyetemes jellegű módszertani segítőtársnak, mert az első, a projektpedagógia elméleti alapjaival foglalkozó fejezete, Poór Zoltán logikusan kifejtett projektfilozófiája, a felsőfokú alapképzés hallgatóit egy új típusú pedagógiai gondolkodásba vezeti be, a mesterképzés résztvevőit a cél tudatosabb pedagógiai tevékenységekre készíti, a már pályán levőket szemléletváltásra hívja fel. Mind a tanító-, mind a tanárképzésben kötelező szakirodalmaként kezelendő, nélkülözhetetlen olvasmánynak tekintem az itt rögzített gondolatokat, amelyek bővelkednek érthető fogalomértelmezésben, valamint friss hazai és nemzetközi kutatásokból merített ismeretekben. Félreértés ne essék, nem

egyszerűen egy új divatszemelet kialakulásáról és értelmezéséről kapunk áttekintést, habár az összehasonlító pedagógiai kutatásokra tekintettel már önmagában ezért is helytálló ez a kötet.

Azért nevezhető korszakos jelentőségűnek ennek a szakmai munkaközösségnek az alkotása, mert rávilágít a projektpedagógiai szemlélet megvalósulását támogató kortárs pedagógiai elméletekre és irányzatokra, kitüntetetten értelmezi a valószerű és a valóságos pedagógiai helyzeteket. A szerzők a nyelvtanulásban és a nyelvtanításban alkalmazható projekttevékenységeket többféleképpen sorolják típusokba. Megkülönböztetik:

- a) a kis ívű és rövid távú projektfolyamatokat, valamint
- b) a nagy ívű és hosszú távú projektorientált tevékenységeket.

A projekttevékenység folyamatát Poór Zoltán könnyen követhető cselekvéssorból építi fel, hivatkozva jelentős nemzetközi és hazai kutatókra, fejlesztő közösségekre. Meg kell említenem, hogy ennek a problémának a leginkább gyakorlat közeli elméleti kutatója és fejlesztője is Poór Zoltán, aki a most előttünk levő kötet elméleti bevezetőjének az alkotója egyúttal. Azért tartom általános érvényű gondolatmenetnek különösen a kötet 1–4. fejezetét, mert itt fogalmazódik meg a legmarkánsabban, hogy ez a könyv új filozófiai beállítódásra készíti a pedagógusokat, jelesül a **projektorientált gondolkodásra**.

Ha a megszokottnál is gondosabban tanulmányozzák a pedagógusképző intézmények didaktikával, módszertanokkal és gyakorlati képzéssel foglalkozó illetékesei a *Projektfolyamatok a gyermekkori nyelvpedagógiában* című tanári kézikönyv 2–9. számú ábráit, vagyis a tevékenységköröket, a felhasznált alapanyagokat és a tanulói produktumokat, akkor olyan forráshoz jutnak el – a hallgatókkal együtt –, amely ékesen bizonyítja, hogy mennyire **megváltozóban van az iskola szerepköre, rendeltetése, a benne működők cél- és feladatrendszere**. Úgy vélekedem, hogy ennek a fejezetnek az óvópedagógusok, a tanítók és a tanárok körében a legismertebb szakanyagként kell, kellene jelen lennie.

A kötet szerkesztéséért felelős Poór Zoltán a rendkívül tartalmas, sokoldalú és bőségesen kamatoztatható első fejezet után projektleírásokkal építette tovább az eddigi általános érvényű elméleti alapokat. A gyakorlatban megvalósított idegen nyelvi projekttevékenységekkel ismerkedhetünk meg. Ezekben a projektleírásokban a tanulók idegen nyelvi kommunikatív kompetenciájának szintjét a KER (= *Közös Európai Referenciakeret. Nyelvtanulás, nyelvtanítás, értékelés*) alapján határozták meg, már ezért is feltétlenül helyénvaló elmélyülten tanulmányoznunk a tanári kézikönyv 2. fejezetét. Figyelemre méltónak tartom azt, hogy az idegen nyelvi projektleírások szerzői egyértelműen jelezték: a nemzetközileg elismert szinteken belül hol, mikor képzelhető el erősebb vagy gyengébb szint.

Kétségtelenül hasznosak az egyes témák: a szabadidővel, a kedvenc tevékenységekkel foglalkozók éppúgy, mint az iskola, vagyis a mindennapi tanulási környezet bemutatása, közben a brit és a magyar iskola jellegzetességeinek, sajátosságainak a láttatása is szerepel sok-sok, az életből való megoldással, ötlettel.

A következő idegen nyelvi projektleírások a jégkorszakról és a földrészekről való ismeretek, tudáselemek körét bővítik hasznos szerepjátékra, vetélkedőre is lehetőséget kínálva.

A rockzene történetét célba állító téma minden bizonnyal a legkedveltebbek közé tartozik a diákok körében. **A szókincs gazdagítását, felelevenítését, a memória kondicionálását** olyan feladatokkal oldották meg a szerzők, amelyek tovább erősítik a diákoknak a téma iránti érdeklődését. Angol nyelvű keresztretjévény megoldását, időegyes és poszter elkészítését, kiállítás megtervezését, az egyes poszterek bemutatását várják el, közben a tanulók a kedvenc dalukkal is fűszerezhetik a bemutatkozásukat, zárásul közösen énekelhetik el azt a dalt, amelyiknek a szövegét a legkülönbélebb feladatok segítségével értelmezték.

Munkáltatásra serkentőek a kabalákról szóló, az állatkerti vetélkedőt megteremtő, a repülő szerkezeteket bemutató feladatlapok, ugyanígy az egészséges táplálkozást ötletesen népszerűsítő receptek és a fitness program összeállítását elváró dokumentum is. Dicséretesnek nevezem a szerkesztőnek azt a megoldását, hogy az imént ismertetett feladatlapok angol nyelvű változatait is beemelte a kötetbe.

Elismerés illeti a projektleírásokért Poór Zsuzsanna kutató-fejlesztő szakembert, számos nyelvpedagógiai tanulmány önálló vagy társszerzőjét, akinek a jelen kötetben olvasható, hasznosításra váró munkái a saját tapasztalatait tükrözik.

Az elmélet és gyakorlat együttese a harmadik fejezet, amely a projektfolyamatok követésével, elemzésével és értékelésével foglalkozik. Tanítás- és tanulás-szervezési aspektusból szemlélve rögzíthetem, az itt fejtegetett elméleti ismeretek és a gyakorlati megvalósítást reprezentáló, segítő javaslatok a pedagógusképzés, valamint a pedagógus-továbbképzés színterein ugyancsak kamatoztathatóak. Ezúttal is fájdalom, hogy rendkívül szerény példányszámban láthatott napvilágot a most bemutatott tanári kézikönyv. Kiváltképpen azért szorgalmazom e kötet szélesebb körben történő megismerését, megismertetését, hallgatói referátumokban való feldolgozását, mert jövőorientált szakmunka, erről tanúskodik a **portfolió szemlélet** fogalmának körüljárása, értelmezése és a realizálására tett javaslatok is. Az értékeléssel, valamint a portfólió alapú visszacsatolással kapcsolatos, az újszerűségéért mindenképpen figyelemre méltó fejezetet Bandiné Liszt Amália írta.

Rendkívül személyesnek tűnhet az a kijelentésem, hogy ahol Poór Zoltán, a nemzetközileg elismert nyelvpedagógus megjelenik, ott feltétlenül mind az elmélet, mind a gyakorlat vonatkozásában példamutatóan és cselekvésre készítően szót kap az **interkulturális kompetencia** fejlesztése. Most is így van, ugyanis jelen esetben ennek a kötetnek az alkotó közösségéből Golubeva Irina kiváló szakértő, fejlesztő és kutató munkatárs szemléletét és gyakorlatorientáltságát dicséri a kézikönyv negyedik fejezete, amely a **kultúraközi kommunikációról** szól, benne található a Magyarországról készült projekt. Most sem hagyja cserben a kötet készítőit, így jelen fejezet íróját sem az arányérzék: tisztázzák a szükséges alapfogalmakat, továbbgondolásként forrásokat adnak újabb szerzők megismeréséhez, majd a *Magyarország bemutatása* című témával az interkulturális kompetencia kialakítására alkalmas, többszörösen kipróbált, elemzett projekttevékenység leírásával támasztják alá a fejtegetett gondolatokat.

Sokoldalú, gazdag, változatos a kötet bibliográfiája, melyből megismerhetjük a felhasznált irodalmat. Kutatásra készítő az ajánlott irodalom. Hasznos a világhálón elérhető források jegyzéke. Dicséret illeti az alkotókat azért is, mert nem

feledkeztek el azokról a diákokról sem, akik lelkes közreműködői voltak a kézikönyvben bemutatott projektorientált óráknak.

Az itt kétségtelenül lelkesen elemzett munkát azért is bátorodom ajánlani a szélesebb szakmai közvéleménynek, mert az említetteteken túl a felütéstől a zárásig következetesen áthatja az elméleti fejtegetéseket és a gyakorlati teendőket ez a – William Butler Yeats-tól való – vallomás: *„Az oktatás nem egy tartály megtöltése, hanem a tűz meggyújtása.”*

Illesse tiszteletteljes köszönet a szerzőket: Bandiné Liszt Amália, Golubeva Irina, Poór Zoltán és Poór Zsuzsánna tanárokat, kutatókat, fejlesztőket.

H. Tóth István

(Projektfolyamatok a gyermekkori nyelvpedagógiában. Szerk.: Poór Zoltán. Veszprém: Tanárok Európai Egyesülete, 2007. 127 p.)